

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 204.

1108 Pl. 1920.

Convocare.

Provedința divină a hărăzit zilelor noastre fericirea de a vedea înfăptuită reînființarea Episcopiei ortodoxe române din Oradea-mare, pentru care înaintașii noștri au luptat fără preget sub stăpânirea mahiară. Corpurile legiuitoare ale României stregite cu unanimitate însuflețite au votat articolul unic, prin care se recunoaște dreptul de drept a Episcopiei ortodoxe române de Oradea-mare, rămasă neindeplinită dela 1695, anul morții ultimului Episcop al Orăzii-mari, Efrem Veniamin.

Consistorul nostru luând act despre particularizarea Episcopiei ortodoxe române din Oradea-mare în legile țării, promulgată prin înaltul decret regal Nr. 1655, pe temelie concluzului congresual Nr. 58/920, și cu consensul Înalt Preasfinției Sale Domnului Arhiepiscop și Metropolit Dr. Nicolae I, convoacă prin aceasta primul Sinod eparhial extraordinar al eparhiei Oradea-mare la biserica catedrală din localitate pe ziua de ~~10~~ **1/14 Octombrie 1920**, la ora 9 înainte de amiază, urmat în ~~15~~ **3/16 Octombrie** de Sinod electoral, pentru alegerea noului episcop.

Oradea-mare, la 15/28 Sept. 1920.

Consistorul eparhial ortodox român.

Roman Ciorogariu
Arhimandrit, președinte.

Convocarea Mitropolitului Primat la deschiderea constituantei bisericești.

Onorați Reprezentanți ai bisericii românești din toate provinciile.

Drept reprezentanți ai sfintei biserici ortodoxe-române din vechiul regat și din provinciile desrobite și acum pe veci unite în patria noastră, întrunitu-ne-am la această istorică adunare, ca să creăm acele noi temelii, pe cari să organizăm în mod unitar biserica din întreaga țară.

Aceasta este o datorință a tuturor ilor bisericii noastre, care o dorește, ca — precum în trecut a fost nu numai prevedutoarea evangheliei lui Hristos la românii de pretudindenea, ci și înainte mergătoarea și pregătitoarea unității noastre naționale — așa și în viitor să poată nunci cu puteri întărite și cu rezultate mai evidente, atât la coborârea împărăției blândului Nazarinean pe pământul lo-

cuit de Români, cât și la închiegarea sufletului românesc unitar, prin credință, prin limbă, cultură, prin iubirea de țară și neam și de toate scumpele tradiții ale trecutului nostru.

Și când vorbim de biserica ortodoxă română — să nu uităm, că la nici un popor din lume n'a avut biserica acel rol preponderant ca la poporul român, care din amalgamul dacic și român s'a plăsnuit astfel, încât s'a născut deodată și Român și creștin. De aceea în întreaga ființă și în sufletul poporului român aceste 2 elemente sunt în mod organic atât de concreșcute, încât nu se pot despărți. Iar în cursul trecutului nostru sbuciumat de aproape 2 mii de ani, această sintesă româno-creștină a stat la baza tuturor acțiunilor întregului neam, cari formează tot atâtea tradiții scumpe și neperitoare, din care ne hrănim zilnic și ne însuflețim pentru noi îndemnuri spre binele și progresul neamului.

Sună aproape banal a mai întări acest adevăr cu cuvintele marilor cugetători ai neamului, totuși merită reviziate cuvintele însuflețitului Român Vasile A. Ureche, când zice în o scrisoare, adresată mitropolitului primat Calinic Miclescu: „Cine — având ocaziune a răsfoi paginile istoriei noastre — n'a văzut cu inima plină de recunoștință — ce datorește bisericii națiunea română?”

„Națiunea română — amintindu-și cu iubire, — că biserica a fost cimentul reînchiegător al României, — știe, că biserica a conservat în juru-i poporul, când era risipit politicește, că multe veacuri n'a despărțit sorțile sale de ale bisericii, ci — fie zi de bucurie, zi de soare, fie zi de păs și de doliu — Românul le-a împărțit cu marii prelați ai legii sale sfinte.

„Și astăzi chiar acela care cearcă a despărți, în numele științei și al progresului, pe Român de altarele sale, erezie face și de știință și de cultură. Acela — cetind în cărțile altor popoare și ale altor biserici — aduce cu mintea greșită *luptele și scăderile bisericilor străine* în ogorul cel de pace și de iubire al bisericii noastre democratice și naționale.

„Prelați bisericii noastre, numai atunci au zis și vor zice „non possumus” de câte ori li s'a cerut și li se va cere să despărte biserica de naționalitate”, (1880).

— Iată distinsul bărbat de stat Dimitrie Sturza a spus în o vorbire, ținută la senat în 1893 din prilejul votării legii clerului cuvintele memorabile pentru orice

român: „De aceea să vă spun drept, — chiar dacă n'ași fi creștin și creștin ortodox din convicțiune — totuși ași apăra biserica ortodoxă ca o instituțiune națională din punct de vedere politic, ca om de stat”.

Am scos la iveală aceste constatări, spre a convinge pe bărbații noștri de stat, că — nu numai ca fii credincioși ai bisericii noastre strămoșești, ci și ca bărbați de stat — au sfânta și patriotică datorință, a nu mai ținea această biserică în starea de umilință în care au ajuns, după ce i — s'au secularizat averea și în iobăgia sufletească, în care au ajuns pe urma legii clerului din 1893 și mai ales pe urma modului, cum adesea au fost aplicate dispozițiunile ei.

Deci — acum când bisericile din provinciile desrobite ne aduc o organizație superioară, trebuie să ne forțăm toți — chiriarii, cler și popor și fruntași politici ai țării — a așeza la baza ei acele temelii puternice, cari nu numai să mijlocească ridicarea bisericii la vechea-i strălucire, ci să-i dea puțința a desvolta o activitate pastorală cu cele mai multămitoare rezultate atât pentru credincioșii ei, cât și pentru cetățenii țării.

Noi am pronunțat „principiile fundamentale pentru organizarea unitară a bisericii ortodoxe române din întregul regat român” în 18 puncte, pe cari le-am cuprins în operatul tipărit, ce vi se va împărți imediat.

Ca unul — carele prin o activitate încordată m'am ridicat de la cea mai inferioară treaptă a slujbelor bisericești și am trecut în curs de 1/4 de veac prin toate până la dignitatea de mitropolit primat — mi-am format în această privință convingeri izvorâte din o experiență lungă. Aceste convingeri, le-am depus în acest operat în cadrele unei diagnose, în aceste momente inominis necesare stărilor din organismul bisericii noastre, ni-zuindu-mă a prezenta vederile mele — tocmai ca să fiu ușor înțeleș — în modul cel mai simplu și sumar, cu ocolirea es-cursiunilor istorice teoretice, ca să nu ne pierdem în labirintul multiplelor chestiuni, ce se ivesc în preajma unei alcătuirii atât de mari, cum este organizarea bisericii.

Mai presus de toate desbrăcat de orice interese — am fost călăuzit exclusiv de dorul de a sluji bisericii noastre ca un fiu și credincios, care nu dorește

altceva decât a-i asigura și deschide calea ce duce la binele și progresul ei, fără a pierde din vedere nici binele neamului și al țării.

Vă rog a aprofunda cu atenție expunerile mele din acel operat. Ele n'au pretențiunea a fi infalibile și mințile luminate ale d-vstre și cunoștința împrejurărilor din bisericile locale, le vor completa, întregi și perfecționa, cum va fi mai bine.

Eu cer autonomie, sau dreptul de a conduce noi clerul în colaborare cu mireni, cari în la biserică toate afacerile ei interne; cer consilii, cari să ajutoreze pe chiriarhi în conducere, cer încetarea tutoratului de azi în cele materiale, când țara votează bisericii buget și biserica n'are nici privire măcar în întrebuintărea lui, cer fond religionar drept recompensă a unei părți din uriașa avere secularizată; cer multe de toate. Dar aci nu reasumez amănunte, ci de la locul acesta accentuez numai atâta, că în planul de organizare în spirit democratic al bisericii române am urmat „media aurea”, care corespunde tradițiilor bisericii românești; și am ferma convingere, că am expune biserica la fluctuațiuni păgubitoare și la influențe rele, dacă n'am ținea cont de acel principiu fundamental, că biserica ortodoxă — ca instituțiune divină, întemeiată pe o *autoritate superioară*, care este Hristos și apostolii, ai căror ucenici sunt chiriarhi și pește tot ierarhia bisericească — în nizuința sa spre organizare democratică, nu i permis — să meargă mai departe, de cum au mers cele mai democratice guverne lumesti: — altcum putem expune biserica și așezămintele ei la niște curente lăturănice mai rele, de cum au fost acele influențe ale politicianismului de partid, de aci azi se plâng toți. Și — pe lângă aceasta — nu iertat să mergem mai departe, de cum — în împrejurările de azi, cari cer încă o închiegare a sufletului și a statului român — admit interesele generale ale țării și neamului.

În nizuințele noastre spre autonomie, ușor se pot ivi unele susceptibilități din partea organelor statului, cari până acum au avut — după părerea noastră — ingerențe și în astfel de afaceri interne bisericești, unde n'a fost nici o trebuință; dar rog pe toți membrii Constituantei și mai ales ai clerului ca — fii ai bisericii dominante a statului român — și deci ca unii, cari suntem în drept a aștepta și dela organele statului numai ajutorul cel mai desinteresat, să căutăm din tot sufletul a preciza în modul cel mai norocos pentru ambele părți în raportul către biserică și statul român, în cât nu numai „suprema lex” a suveranității statului român să fie pretutindenea respectată, ci să ne asigurăm pentru viitor un sprijin moral și material mult mai efectiv și mai simțitor al statului față de biserica sa națională și oficială, — și să asigurăm pentru un viitor cât mai lung cea mai armonică conc lucrare între biserică și stat.

Iară cât privește bisericile din cele patru provincii românești acum contopite în hotarele României întregite, pe reprezentanții lor aici de față și pe toți fii lor de acasă, cari privesc spre noi: sunt convins, că vom fi toți călăuziți de sfatul marelui român C. A. Rosetti, când

zice: „A ne uni — spre a putea fi — este credința noastră. A ne uni și a ne înfrăți, este religia noastră... (Ziarul Românul S. ps. 1857).

Celor ce-ar voi să susție starea de umilință a bisericii din vechiul regat — întrucât ar mai fi de acestia — le zic cu apostolul, ce s'a citit azi la slujbă, să abstea dela gândul: „a se mai pune jug peste cerbicia inamicilor lui Hristos”.

Iară de încheiere, cu cuvintele rugăciunii lui Iisus din grădina Getsimani, vă rog pe toți reprezentanții bisericii române și pe toți fiii lor de pretutindenea: *„Ca toți una să fim, precum tu părinte întru mine și eu întru tine, așa și credincioșii ortodoxismului român întru noi una să fie” sub conducerea și oblăduirea părintească a Sf. Sinod și a Noastră carele — împreună cu toți frații chiriarhi — binecuvântăm sosirea cu bine a tuturor, precum și lucrările ce le vom îndeplini spre întărirea bisericii, spre înflorirea neamului, a țării și a tronului, cu cari încă una am fost, suntem și vom fi în veci Amin.*

Dotăția corpului didactic dela preparandia (școala normală) ort. română din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare și fine)

Dar repetitele rugări ale corpului profesoral și ale funcționarilor consistoriali, precum și necesitatea ce o împuneau împrejurările și cerințele timpului, tinură chestia la suprafață. Sinodul eparhial recunoaște îndreptățirea cauzei și „imperativa necesitate” de a-se regula dotăția profesorală și a funcționarilor consistoriali și îndrumă Consistorul a prezenta o propunere concretă în chestie¹⁾. În sesiunea sinodală din 1898 se esnise apoi o comisie sinodală „pentru studierea naturii și a destinațiunii fiecăruia fond și fundațiune” administrate de Consistorul din Arad, și pe baza constatărilor să afle mijloacele, din cari s'ar putea acoperi și prevedea diferitele trebuinți ale diecezii, între cari e și ameliorarea salariilor funcționarilor și ale profesorilor institutului pedagogic-teologic diecezan. Pe lângă îmbunătățirea lefilor mai cereau profesorii și funcționarii și modificarea §-lui 8 din statutele fondului de pensiu²⁾.

Dar divergențele de păreri și greutatea împreunate cu arangiarea și regularea afacerilor prin „esmiterea de comisii”, și mai ales deficitul din an în an tot mai mari, ce amenințau echilibrul bugetului consistorial, amânară rezolvirea chestiei — fără îndoială — spre cea mai mare dauna a intereselor școlare și bisericești³⁾.

În urma acestor împrejurări, îmbunătățirea de salare a profesorilor și funcționarilor consistoriali se putu realiza numai succesiv și în proporție cu restabilirea echilibrului în finanțele diecezii.

Străduințele părintelui episcop Ioan I. Papp în aceasta direcțiune, introducerea unei administrări mai raționale a fondurilor și fundațiilor diecezane și curățirea lor de pretensiunile neincasabile, încasarea mai cu energie și mai regulată a veniturilor diecezane, avură de rezultat nu numai eliminarea deficitului de 50,800 cor., ce apăsa bugetul consistorial, ci și consolidarea finanțelor diecezii și aducerea lor într-o stare, care făcu posibile îmbunătățirile reclamate de cerințele timpului și împrejurările de viață, cari în raport cu trecutul se schimbară în măsură considerabilă.

Sirul îmbunătățirilor se începu la anul 1902 prin acordarea unui „reiu de cvartir” de 500 cor. pentru profesori și funcționari, cu începerea dela 1 Ianuarie 1902⁴⁾. Tot și sesiunea sinodală din 1902 se modifică și §-ul 8 din statutele fondului de pensiu în înțelesul, că în cazul „când pensiunile curente nu se acoperi din venitele fondului de pensiu, dieceza este obligată a acoperi sumele de trebuință din alte resurse ale sale”⁵⁾.

Regularea și îmbunătățirea salariilor însă

urmă — după multe rugări, lupte și sbuciumări — abia în anul 1912. Antecedentele acestei regulăndamen sunt următoarele: În cuvântul, cu care părintești del episcop Ioan I. Papp deschide sesiunea sinodală prov din anul 1907, atinge „necesitatea arzătoare”, sorii de să se studieze temeinic suma veniturilor fondurilor diecezane, ca astfel să se constate posibilitate c) A și să se afle „modalitatea și măsura de ameliorare a lefilor funcționarilor dela administrațiunile personale centrală și a profesorilor dela institutul pedagogic-teologic diecezan, a căror condițiuni de trațe 200 s'au îngreoiat prin scumpetea, ce crește progresiv în acest oraș, deoseb. în cei din urm. 3. F. trei ani”⁶⁾.

Tot în sesiunea sinodală din acest an de 1900 cor. putatul Emanuil Ungurean face propunerea de a insista pentru îmbunătățirea de salare pe seamă 2200 asesorilor referenți consistoriali, contabilului 4. F. cassariului, apoi a directorului seminariului, a directorului doi profesori dela preparandie, a profesorului de limbă română și a celui de cântare.

Venind la desbatere aceasta propunere, artele și constatată, că veniturile fondului bisericesc-scolar și de menit să contribuie cu anumite procente la susținerea adausului consistorului și a institutului, sunt eschaurizate la d. Alte fonduri speciale pentru acest scop diecezanului n'are, decât fondul preoțesc, căruia sinodul i se cedat toate resursele de venit, cari mai năvălă încă curgeau în fondul general diecezan. Sinodul înartir în sarcinează deci pe episcopul, ca în conțelegență se cu Consistorul din Arad să combineze, împreună rami cu adunarea generală a fondului preoțesc me. Răsi dalitatea după care acest fond să vină într'ajut. 1914 torul diecesii la acoperirea deosebitelor ei tre neajun buinti, între cari e și ameliorarea de leafă o scur funcționarilor și a profesorilor, precum și sist entelor mizarea și îndeplinirea catedrelor necesare lăderea g institutului pedagogic-teologic diecezan. Totodată app ase se îndrumă Consistorul, că la sesiunea proximo funcționar a sinodului să prezinte pe baza combinațiunilor 1915 făcute, un proiect detaliat în privința regulărilor de salare și a prevederii catedrelor dela institut. Co- Și până atunci se autorizează episcopul, ca în aus de conțelegere cu consistorul se afie modalitatea și perea izvoarele, din cari și în anul acesta să dea ajutele alte toriali și profesorilor dela institut⁷⁾. Cu

Dar proiectul, ce-l cerea Sinodul dela Consistorul eparhial întârzie, ear prin ajutoare și dotată „daruri de Crăciun”, de cari fură împărțâți procare c fesorii și funcționarii consistoriali, nu se putu 20 cor. alina nemulțumirile și piânsorile lor îndreptățite. pent Sub presiunea stărilor, ce deveneau tot mai în embrii suportabile și mai supărăcioase, dând cauză la Stâr critice și agitații, sinodul din 1909 se văzu înului 19 demnat și chemat a face un pas energic în chestia, de 6 ce se trăgăna an de an, și a aduce următoare. pent hotărâre: „Salariile existente ale funcționarilor și profesorilor până la regularea definitivă să se 9 Co amelioreze cu începere dela 1 Ianuarie 1909 cu 1897. I 20% și bugetul Consistorului din Arad pe anul 1909 să se facă cu considerare la acest concluz⁸⁾.”

Se făcură încercări de a îmbunătăți sala ului los riiile profesorală și exoperarea unei întregiri al Cons dela stat pe scama profesorilor dela preparandie. 1902. 1902. Dar ajutorul, ce-l oferea guvernul în scopul întregiri Proto girii lefilor, întocmai ca la profesorii dela stat Concluz de aceiași categorie și spre scopul zidirii unei Concluz sale de gimnastică, era legat de condițiuni, cari Concluz nu se puteau accepta fără vătămarea autonomiei sist. din și a caracterului românesc al institutului. riale N 1919

Zădărnice fiind deci asemenea încercări și nizuinți, dieceza fu silită să ușoreze soartea profesorală și funcționarilor săi în cadrele pozibile ale mijloacelor proprii. Chestia nu se mai putea amâna. Nemulțămirea și amărăciunea profesorilor ajunge la un grad, ce periclita bunul mers al școlii, producând o nepăsare și letargie păgubitoare intereselor școlare și sociale, agitații și d scutiți în conferințele profesoriale și n ziaristică⁹⁾. cut la

Sinodul eparhial din 1912 la propunerea și ea pas pe temelul planului ce-i prezentă consistorul în de, acel chestia, decretează:

„1. Cu prima Ianuarie 1912 înceată beneficiul votat în 1909 profesorilor și funcționarilor dinair sub titlul adausului de 20% dela salar și suma a t acestor procente se adauge la salarul fundamental. cei sale

2. Salarul cu considerarea acestui adaus se can dir statorțește astfel:

a) Pentru asesorii ordinari referenți, pentru are sept secretarul, cassarul și controlorul consistorial urare din salar de 2600 cor., iar pentru ajutorul de refer pp o s rent și cel de contabil, nu altcum pentru proto fii și colistul arhivar în suma de 2200 cor.; mănile

b) Tot la 2600 cor. se stabilește salariul fundamental pentru directorul și profesorii definitivi de la catedrele ordinari, iar pentru cei aplicați provizor la atari catedre, cât și pentru profesorii de la catedrele extraordinare, lea fundamentală se stabilește la 2200 cor.;

c) Aceste salarii la funcționarii, cari vor elimita după timp se pot ameliora prin adăugarea personală, iar ale profesorilor se ameliorază și se vor ameliora și în viitor cu cvincvenale de câte 200 cor., cari se repetesc până la 6 ori, până la cinea cu cvincvenalul al 6-lea înceată ameliorarea.

3. Pe lângă salariul stabilit mai sus, funcționarii și profesorii cu lea fundamentală de 2600 cor. beneficiază încă cu 800 cor. titular: un sfert de cvartir, iar cei cu salarii fundamentale de 2200 cor. beneficiază sub acest titlu 600 cor.

4. Fiecare funcționar și profesor, deci și directorul este obligat să plătească toate taxele de înregistrare și regulamentare la fondul de pensii și după salariul beneficiat, afară de relul de contribuție și la lichidarea pensiunii în cazurile obținute va servi de bază salariul fundamental adăușul personal, respective cu cvincvenalul calculat la datul pensionării, dar fără computarea contribuției de cvartir.

Se observă, că directorul institutului având în parte început și relul de cvartir cu 500 cor. și în parte în natură cu alte beneficii, cvartirul în parte se compută cu 300 cor., deci relul în parte rămâne tot 500 cor.⁽¹⁰⁾

Războiul mondial, ce izbucni în vara anului 1914 aduse cu sine, între multe alte mizerii și neajunsuri, împreună cu stările excepționale de scumpete enormă și nemai pomenită a alimentelor și articolelor de prima necesitate. În vederea grelei situații părintele episcop Ioan I. Popescu ascultă rugarea corpului profesoral și a funcționarilor consistoriali și le acordă pentru anul 1915 un adăuș de scumpete de 25% la salariul fundamental.

Ca începere de la 1 Ianuarie 1916 acest adăuș de scumpete se urcă la 40%⁽¹¹⁾, iar cu începerea anului viitor se dau 40% și după alte beneficii: bani pentru locuință și cvincvenale⁽¹²⁾.

Cu începere de la 1 Ianuarie 1918, adăușul de scumpete se urcă la 100%, acordându-se în plus și un adăuș familiar de 400 cor. pentru fiecare copil și un ajutor pentru vesminte de câte 100 cor.⁽¹³⁾ cari se întregeste ulterior la 1000 cor. pentru persoană și 400 coroane pentru membrii familiei, soție și copii⁽¹⁴⁾.

Stările excepționale reclamă, cu începerea anului 1919 și acordarea unui ajutor extraordinar, de 650 cor. lunar pentru persoană și 100 coroane pentru membrii familiei⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ Concluzile sinodului eparhial Nr. 57-1896 și Nr. 84-1900. — ⁽¹¹⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 37-1898, Nr. 70 a) 1899. — ⁽¹²⁾ Concluzile sinodului eparhial Nr. 70-1899, Nr. 94 1900, Nr. 140, 1901, Nr. 132-1902. Cuvântul de deschidere a episcopului Iosif Goldiș la sinodul din 1901. Raportul general al Consistorului din Arad către sinodul din 1901, Nr. 3 1902. — ⁽¹³⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 1902. — ⁽¹⁴⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 134-1902. ⁽¹⁵⁾ Protocolul sinodului eparhial din 1907, pag. 10. Concluzile sinodului eparhial Nr. 9, 70-1907. — ⁽¹⁶⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 138-1909. — ⁽¹⁷⁾ „Revista Preoților” Nr. 12, 13-1912. Tribuna Nr. 1912. — Concluzul sinodului eparhial Nr. 79-1212. — ⁽¹⁸⁾ Actul consist. din 10/23 Oct. 1916, Nr. 452-1916. — ⁽¹⁹⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 51-1917. — ⁽²⁰⁾ Actele consistoriale Nr. 529 și 786-1918. — ⁽²¹⁾ Actul consist. Nr. 487 și 1059-1919.

Inmormântarea preotului sif Ioan Ardelean din Chitighaz.

O distinsă figură a preoției noastre a trecut la cele eterne. Cine a cunoscut activitatea pastorală a defunctului în floarea vieții sale, acela numai regreta poate să aibă pentru apariția binemeritatului.

Refugiat din parohia sa cu întreaga familie dinaintea războiului dușmanilor noștri securi, a fost primit cu brațe deschise în casa lui de aici mai mare, soția preotului Valeriu Feldean din Sâmbăteni.

Nostalgia după cuibul său familiar, din partea șapte generații au păstorit turma cuvântătoare din Chitighaz, mereu a ros energia lui și după o scurtă îmbolnăvire, la 25 l. c. încunjurat de fiii și fiicele sale și-a dat nobilul său suflet mâinilor Creatorului.

Dominecă la oarele 3 p. m. i-s'a făcut o înmormântare vrednică de amintirea lui servind preoții: *Iancu Ștefanuț* din Mândruloc, *Paul Felnean* din Sâmbăteni, *Romul Vătan* din Ghioroc și *Ioan Marșieu* din Micălaça. Prohodul mare s'a oficiat în sfânta biserică, care terminat, preotul *Iancu Ștefanuț* a rostit un panegiric mișcător, făcând o profundă impresie asupra întregului auditor.

Între cântările corurilor din Micălaça și Sâmbăteni a fost petrecut defunctul la groapa din cimiteriu, unde învățătorul *Tabic* din Cuvin, asemine refugiat deodată cu preotul său, în numele parohienilor din Chitighaz a rostit o frumoasă cuvântare, accentuând blândeța păstorului și meritele neperitoarea ale repositului pentru fortificarea și înflorirea puternicei parohii dela marginea românismului.

Odihnească în pace și lin să-i fie somnul de veci!

Nicolae Cristea, inv. de stat.

INFORMAȚIUNI.

Burse pentru teologi.

Consistorul nostru mitropolitan publică concurs pentru șase burse de câte 12.000 Lei anual pe seama tinerilor absolvenți de cursurile teologice dela noi, cari doresc să și continue studiile bisericești la vre-o universitate din străinătate.

Terminul de concurs se fixează pe 26 Septembrie (9 Octombrie) a. c.

Concurenții vor avea să acludă la petițiile de concurs următoarele documente:

1. Extras de botez provăzută cu clauza oficială, că în prezent aparțin bisericii ortodoxe române din mitropolia Ardealului.

2. Adevărta oficială dela primăria comunală despre reținerile familiare și materiale.

3. Certificate școlare despre terminarea liceului cu examen de maturitate, despre absolvirea unuia dintre seminariile teologice din mitropolia noastră și eventual alte certificate recomandatoare.

4. Declarația, că după terminarea studiilor teologice în străinătate, va rămânea în serviciul bisericii ortodoxe române din mitropolie.

La aceste burse pot reflecta și preoți tineri, cari s'au distins pe teren literar sau pastoral.

Cererile provăzute cu documentele arătate mai sus sânt a se adresa și trimite în termenul fixat Consistorului mitropolitan ortodox român în Sibiu.

Personal. P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*, s'a reîntors, Luni în 14/27 Septembrie, din București la reședința Sa din Arad.

De președinte al Republicii franceze a fost dl *Millerand*, în locul d-lui *Deschanel*, care a demisionat.

Dl *Dr. Lucian Borcea*, avocat în Sibiu, a fost ales secretar mitropolitan.

Episcopii unguri nu depun jurământul. Episcopii unguri au refuzat a depune jurământului de fidelitate statului român. Bagseamă așteaptă armatele lui *Horthy*.

Ședințele Constituantei bisericești s'au prorogată până la terminarea lucrărilor comisiei însărcinate cu studiul ante-proiectului, ca discuțiile să se facă pe propuneri concrete.

Congrese bisericești universale. În scop de a pregăti lucrările privitoare la convocarea marelui Sinod din 1921 dela *Chicago*, s'au ținut la *Geneva* și *St. Beatenberg*. Au fost reprezentate 120 confesiuni și 40 de națiuni. Din România a fost invitat și a luat parte la aceste congrese dl *Dr. Demetrescu*, profesor universitar din București.

Germania produce cărbuni artificiali. O societate germană, fondată la *Berlin*, produce sub numele de cărbune de *Gasol*, un cărbune artificial din turbă cu mare valoare combustibilă. Având în vedere marele depozite de turbă din Germania, produsul acestui cărbune se va estinde. El poate fi adaptat diferitelor sisteme de încălzire.

Prima radiogramă dela stația *T. F. F. Bordeaux*. Din *Washington*. Dl *Daniels*, secretar de stat al marinei, a primit dela stațiunea radio-

telegrafică *Lafayette* din *Bordeaux*, un mesagiu în cuprinsul următor: „Primul mesagiu radio-telegrafic care va fi auzit în lumea întreagă, înseamnă un nou popas pe drumul progresului științific”. Dl *Daniels* a răspuns adresând felicitări pentru opera îndeplinită și exprimând speranța că relațiunile viitoare dintre Franța și America vor fi foarte cordiale.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala confesională gr. or. rom. din *Moneasa*, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumente: 1. Locuință cu 2 odăi, grădină și supraedificate. 2. Salar dela parohie 320 Lei anual. 3. Dreptul de pășunat. 4. 24 metri lemne aduse acasă, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 5. Stolele legale obveninde. 6. Pentru scripturistica 20 Lei. 7. Pentru conferințe 30 Lei.

În trecut școala a avut ajutor de stat, se va cere și pentru viitor.

Învățătorul e obligat a prevedea cantoratul fără alta remunerație.

Recursele adresate Comitetului parohial se vor înainta oficiului protopopesc din *Buteni* având recurenții a se prezenta în termenul concursual în sf. biserică din *Moneasa*.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, potopresbiter.

—□—

1-2

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresc-cantorale dela școala primară gr.-or. rom. din *Bănești* pprezbiteratul *Hălmagiu*, să publică concurs cu termen de 30 zile dela 1. publicare a acestuia în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: În salar fundamental dela comuna *Bănești* 290 cor. în bani și un intravilan de circa 1 jugher și jumătate arător, de după care dările publice va avea să solvească învățătorul; dela filia *Cristești* 144 cor. în bani.

2. Dela ambele comune de tot 10 st. lemne de foc pentru școală și învățător. 3. Spese de conferință inv. 30 cor. Pentru cantorat 30 cor. și stolele dela înmormântări marț 4 cor. iar dela cele mici, unde va fi pofit 2 cor. Salarul învățătoresc a fost întregit cu ajutor de stat conform art. XVI. 1913 și întregire legilor, deacum se va cere dela Statul rom. Nefiind cvartir de locuință să va îngriji alesul pe speșele sale.

Alesul învățător va fi îndatorat să conducă strana dreaptă în biserică, să instruiască școlari în cântările bisericești și să-i conducă în biserică regulat și în lipsă de preot să catehizeze elevi.

Doritori de a ocupa acest post sunt pofiti ca recursurile lor ajustate cu toate documentele prescise, să le înainteze în termenul de sus adresate comitetului par. di *Bănești-Cristești* pe calea oficiului pprezbiteratului *Hălmagiu* și sub durata concursului să se prezenteze în bisericile susamintite spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului par. din *Bănești-Cristești* ținută la 19 August 1920.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezbiter insp. școlar.

—□—

2-3

Conform ord. Ven. Cons. diecezan din *Arad* Nr. 1886/920 să escrie concurs de învățătoare la școala confesională ort. română din *Igris*, protopopiatul *Banat-Comloș*, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. În bani gata 1.400 cor. garanțati de comuna bisericească și solviți în rate lunare anticipative din cassa cultului școlar. Întregirea de salar se va cere dela stat, pentru care comuna bisericească nu garantează. 2. Cuartir în natură, care constă din 2 odăi padimentate, țință, cămară și o grădină de legumi în estenziune de 400 st. □. De curățirea cuartirului pe din lăuntru se va îngriji învățătoarea; iar pe din afară comuna bisericească. 3. Pentru conferință și scripturistica 50-50 cor.

Dela recurente să cere să aibă cvalificațiunea prescisa de lege, având a conduce școala de toate zilele cu clasele dispuse de autoritățile școlare și cea de repetiție, Duminecă și în sârbători a conduce elevii săi la sf. biserică și a-i supraveghea.

Recurenții pot să fie și învățători, în caz că nu recurg învățătoare. În cazul, când postul sa-r îndeplini prin învățător, alesul va avea să poarte regulat și cantoratul în una din strănile din sf. biserică fără de alta renumerațiune. La înmormântări stolele îndatinate ca și ceilalți inv. din loc. Pricepătorii de a instrua și a conduce corul vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post, vor avea să-și înainteze rugările lor înzestrate cu documente de lipsă și adresate comitetului parohial din Igrîș, în timpul legal of. protopopesc din B.-Comloș; iar până la expirarea concursului să se prezinte în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Dr. Ștefan Cioroianu adm. protopopesc.**

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea alor două posturi învățătoarești din **Otlaca**, protopopiatul Chișineu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu fiecare post sunt: 1. Salar dela parohia în bani gata 1200 cor. 2. Cvatir în edificiul școlii cu grădina corespunzătoare. 3. Stolele îndatinate dela mormântări și părăstase când va fi chemat. 4. Taxa anuală de conferință 50 cor. 5. Scripturistica 50 cor. Întregirea la salar după lege se va cere dela Stat.

Încălzitul și curățitul salei de învățământ precum și îngrijirea pe din afară a edificiului școlar cade în sarcina parohiei, iar îngrijirea internă a locuinței în sarcina învățătorului ales.

Alesii vor prevedea cantoratul în și afară de biserică, vor conduce școlarii la sfânta biserică și-i vor instrua în cântările bisericesti și naționale.

Reflectanți pot fi și învățătoare diplomate.

Recursele ajustate cu documentele necesari se vor nainta oficiului protopopesc în Chișineu, având recurenții a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Otlaca spre a cânta și a se face cunoscuți alegătorilor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Dr. Dimitrie Barbu, protopop.**

—□— 2-3

Conform rezoluțiunii Vener. Consistor de sub Nr. 2194/920 pentru îndeplinirea parohiei din **Budinț**, devenită vacantă prin moartea fostului preot Dimitrie Iancovicu se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu parohia sunt: 1. Un intravilan parohial de 800□. 2. Una sesiune parohială de 30 jughere pământ arător. 3. Stolele legale. 4. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohiei și a catehiza în școala confesională din loc fără altă remunerațiune dela parohie.

Parohia e de clasa II. (două) deci dela reflectanți să cere asemenea cvalificațiune. Se admit însă și aspiranți de clasa III. (a treia) și vor fi candidați în cazul, dacă nu se va prezenta nici un reflectant de clasa II. (doua).

Concursele ajustate cu toate documentele necesare și cu atestat de serviciu se adresează Comitetului parohial din Budinț pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț, plasa Re-caș, județul Timiș.

Reflectanții pe lângă observarea § lui 33 din Regulamentul pentru parohii au a se prezenta în sf. biserică din Budinț într-o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Gherasim Sârbu, protop.**

—□— 2 3

Nr. 151—1920.

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătoarești confes. ort. din protopopiatul Belului se publică concurs cu termen de 30 zile dela publicarea primei.

1. **Călăcea**: Salar 600 cor.
2. **Căpâna**: Salar 600 cor.
3. **Cărănd**: 232 cor. dela episcop, latin 54 cor. 5 jug. pământ, 12 șinice bucate, 8 orgii lemne.

4. **Chișlaca**: 600 cor. în bani, 8 orgii lemne.
5. **Craiova**: 300 cor. 4 jug. pământ, 12 cub. bucate, 8 stângini lemne.

6. **Ciuntăhaz**: 600 cor. și 8 stângini lemne.
7. **Dumbrăvița** de Codru 600 cor. 8 stângini lemne.

8. **Olcea**: 240 cor. 16 cubule bucate, 6 jug. pământ și competența de pășunat 5 orgii lemne.

9. **Șiad**: 600 cor. și lemne 4 stângini.
10. **Tăgădău**: 1000 cor.

11. **Tăutul negru**: 700 cor.
12. **Urvișul de Beiuș**: 600 cor.

Afară de Călăcea, Ciuntăhaz și Șiad sunt locuințe acomodate cu grădini de legume.

Aleșii învățătorii vor prevedea și cantoratul pentru stolele și prinoasele dela credincioși.

Beneficiile vor fi întregite dela stat.

Recurenții suplcele lor adresate Comitetului parohial le vor trimite la subscrisul în Girișul-negru (Feketegyörös), având până la alegere în cutare Duminecă a-se prezenta la sf. biserică din comuna la care reflectează spre a-și dovedi cunoștințele în tipic și cântare.

În conțelegere cu: **Petru Sârbu, protopop.**

—□— 2-3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 2199/1920 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea ambelor parohii de clasa primă din **Comlăuș**, jud. Arad, protop. Șiria cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Câte una sesiune pământ extravilan în estenziunea lor de astăzi, împreună cu dreptul de pășune.

2. Câte patru cânepiști aparținătoare sesiunii.

3. Câte un intravilan parohial.

4. În retribuțiunea de bir și stole câte 420 Lei.

5. Alte venite accidentale și eventuala întregire dela stat, pe care însă comuna bisericăască nu o garantează.

Preoții alegânzi vor suporta toate dările publice după întreg venitul beneficil, vor implini toate funcțiile, vor predica fiecare la rândul său și vor catehiza la toate școlile de pe teritoriul comunei bisericesti fără altă renumerațiune.

Fiind parohiile de clasa primă dela reflectanți se cere cvalificațiune prescrisă pentru atari parohii.

Recursele ajustate regulamentar și cu atestate de serviciu. de până acum, eventual despre consimțământul Arhiepiscopului Diecezan, dacă ar fi din altă dieceză sunt a-se înainta în termenul concursual oficiului protopopesc rom. ort. din Șiria, adresate com. par. rom. ort. din Comlăuș și cu stricta observare a §. 33 din Regulamentul pentru parohii.

Concurenții vor avea a-se prezenta în sf. biserică din Comlăuș spre a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a com. par. rom. ort. din Comlăuș la 29 August 11 Septembrie 1920.

În conțelegere cu: **Mihail Lucaș, m. p. protopop.**

—□— 2-3

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor dela școala ort. română primară din **Miarlău**, se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele sunt:

1. Dela parohie bani gata 602 cor.

2. Locuință corăspunzătoare cu intravilan și supraedificatele de lipsă.

3. Întregirea dela Stat.

4. Stolele îndatinate.

Despre încălzitul și curățitul salei de învățământ se îngrijește parohia.

Alesul este obligat a prevedea strana în biserică, a instrua elevii în cântările bisericesti a-i conduce la sf. biserică și acolo a-i supraveghia.

Reflectanții vor avea a-și prezenta rugările ajustate cu documentele de lipsă la P. O. oficiu protopopesc al Orăzii-mari, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică pentru a-și arăta capabilitatea în cântări și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Andrieu Horvath, m. p. protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.**

—□— 3-3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor dela școala ort. română din **Satul-bar** se publică concurs cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare în organul oficios diecezan.

Emolumentele sunt:

1. Pământ, parte arător, parte fânaț 12 jug. catastr.

2. Pășunat pentru 4 vite mari.

3. Dela fiecare nr. de casă câte 30 lit. bucate (grâu. seară ori cucuruz) sau plăți în bani.

4. De fiecare nr. de casă cu prunci școală 1 1/2 lei, fără prunci 1 leu.

5. Locuință corăspunzătoare cu supraedificate și grădina de legume.

6. Stolele îndatinate.

7. Întregirea dela Stat.

De încălzitul și curățitul salei de învățământ se va îngriji biserică.

Alesul va prevedea strana în și afară de biserică, instruând și școlarii în răspunsuri liturgice, pe cari îi va conduce regulat la biserică și îi va supraveghia.

Reflectanții își vor prezenta rugările ajustate cu documentele originale la P. O. oficiu protopopesc al Orăzii-mari, având în termen regulamentar, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică, pentru a se arăta poporului și a dovedi capabilitatea în cântări și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Andrieu Horvath (m. p.) protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.**

—□—

Se publică concurs pentru postul de învățător la școala confesională gr. ort. română din **Varviz**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. Dela tot nrul de casa I (una) măsuri bucate.

2. 16 (sesesprezece) cară de lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ.

3. 8 (opt) jughere de pământ arător.

4. Locuința în natură.

5. Întregire dela Stat.

Recurenții sunt datorii a-se prezenta pe la termenul de alegere în vre-o Duminecă ori sârbătoare la biserică, pentru a-și arăta dexteritatea în cant, și tipic, după ce își vor înainteza rugările ajustate cu documentele originale la P. O. oficiu protopopesc din Orădea-mare.

Varviz, la 20 Iulie (2 Aug.) 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Andrieu Horvath (m. p.) protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.**

—□—

În conformitate cu rezoluțiunea Vener. Consistor ddo 26 August (8 Septem.) 1920 Nr. 2099/1920 pentru întregirea parohiei vacante din **Belinț**, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Uzufuctul sesiei parohiale folosită de rădăsatul preot Petru Căprar în estenziune de 30 jughere.

2. Stolele legale.

3. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Preotul ales va avea să platească toate dările publice și ecivalentul după sesia, ce o beneficiază este obligat a catehiza la școlile noastre din loc. altă remunerațiune dela parohie.

Dela recurenți se pretinde cvalificațiune pe parohii de clasa primă.

Reflectanții sunt poștiți, ca recoursele ajustate documentele prescrise și cu atestat despre serviciul până acum, adresate Comitetului parohial din Belinț, județul Timiș, având până la termenul regulamentar a se prezenta în of. biserică din Belinț, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Concurenții din altă dieceză au să dovedească consimțământul Consistorului respective a Prea Sf. Domnului Episcop diecezan, că pot reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Gherasim Sârbu, protopresbiter.**

—□—

Cenzurat: Alexandru T. Stamat ad.